

Z OPRAVLJANJEM »KORISTNIH DEJAVNOSTI« DO PLEMIŠKEGA NAZIVA. RAZSTAVA PLEMIŠKIH DIPLOM 17. STOL. IZ ARHIVA REPUBLIKE SLOVENIJE

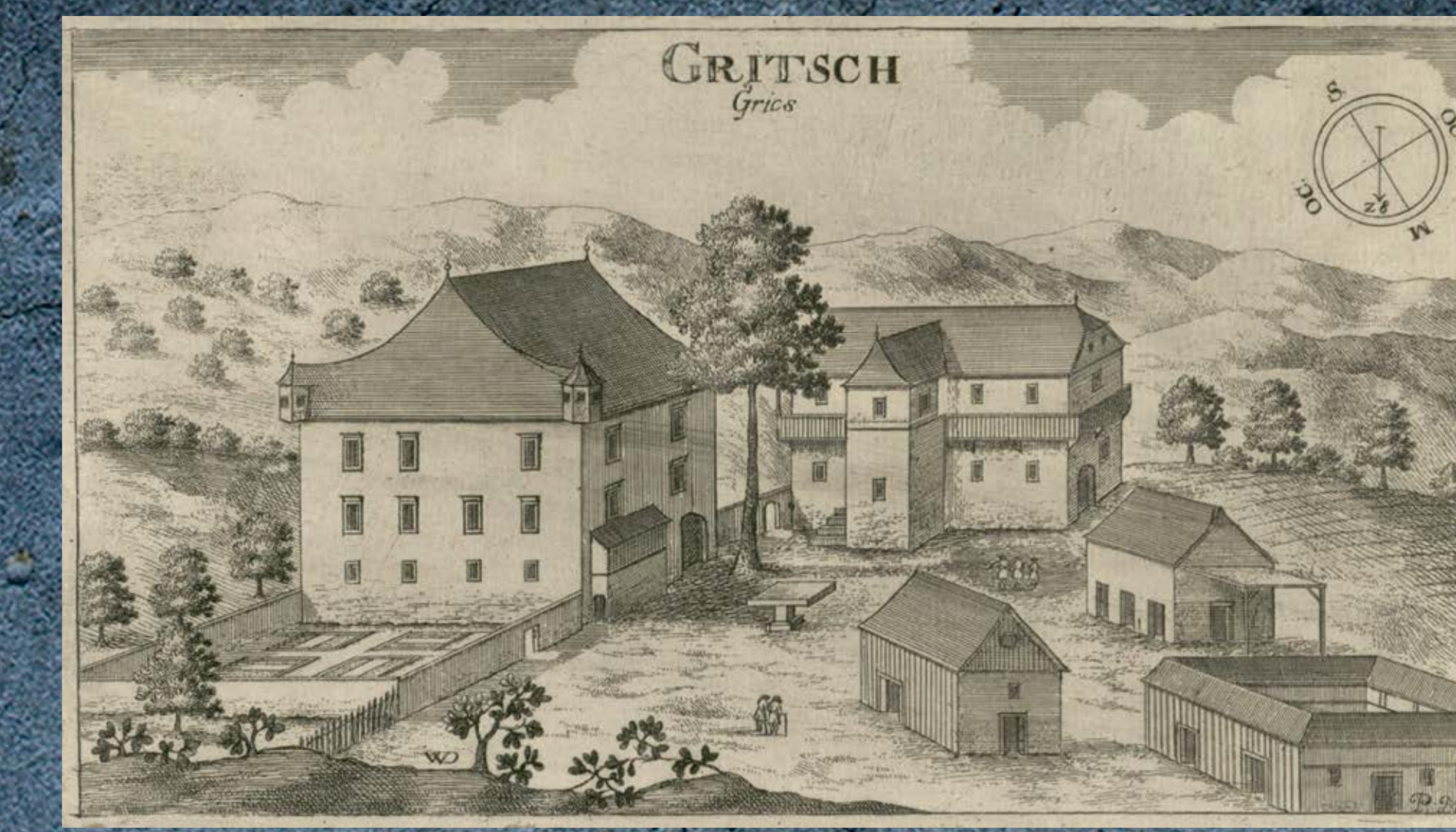
ZETSCHKER – POVZDIG V BARONSKI STAN IN IZBOLJŠANJE GRBA

Rodbina Zetschker se v virih pojavi konec 14. stoletja na območju Trebnjega na Dolenjskem. Vrh je dosegla v drugi polovici 17. stoletja, že konec 18. stoletja pa je rodbina izumrla, zato je spomin nanjo danes praktično zbledel.

Plemstvo so Zetschkerji dosegli že v 15. stoletju, v 16. stoletju pa so bili sprejeti v kranjske deželne stanove. Bili so lastniki različnih gospodstev tako na Kranjskem, kakor tudi Štajerskem, npr. Griča pri Mirni, Erkenštajna, Valdeka, Vine Gorice, Gomile, Novega dvora pri Radečah itd. Tudi Zetschkerji, kakor številne plemiške rodbine, so bili znani protestanti. Mihael Zetschker (ok. 1550–1614/15) je bil celo podpisnik prošnje nadvojvodi Ferdinandu II. Habsburškemu, da bi dovolil svobodno veroizpoved ali pa vsaj pošten odkup posesti, če bi bili protestanti prisiljeni oditi iz dežele. Prav zaradi vere je zato ob pokopu njegove prve žene Barbare leta 1580 v ljubljanskem frančiškanskem samostanu nastal znamenit spor, ko redovniki v cerkev niso spustili predikantov in protestantskih pevcev. Njegova tretja žena Maruša (1589–ok. 1635) pa je zaradi vztrajanja pri protestantizmu leta 1628 raje izbrala prostovoljni odhod iz Kranjske in odšla v Regensburg. Poznana članica rodbine (še posebej od leta 2016, ko je bila zgodba popisana v posebni knjigi) je tudi Marija Elizabeta, drugič por. grofica Gallenberg († 1665), ki naj bi se leta 1684 zaradi neporavnane dolga pred smrtjo kot duh vračala na svoj grad Novi dvor in strašila tamkajšnje prebivalce, dokler njen nečak ni plačal 30 sv. maš in tako odrešil njeno dušo.

Zetschkerji so svoj vrh dosegli leta 1676 s povzdigom med barone. Prošnje cesarju je vložil Franc Engelbert († 1703) v svojem imenu in imenu bratrancev Sigmunda Viljema († 1698) in Janeza Herbarda († po 1692). V njej je zapisal, da se je v času tridesetletne vojne (1618–1648) bojeval v švedski vojni (1630–1635) in dosegel čin praporščaka pri konjenici (kornet), po vrnitvi v domovino pa je sodeloval v obrambi pred Turki v deželni konjenici. Cesar Leopold I. (1658–1705) je prošnjo uslišal in 14. decembra 1676 v Passau izdal plemiško diplomu, s katero je omenjene zaradi zvestega in koristnega služenja njemu in Svetemu rimskemu cesarstvu povzdignil v baronski stan, dodal pa jim je tudi predikat, ki je vključeval Zetschkerjevo takratno in nekdanjo posest: »z Valdeka, baron na Vini Gorici, Erkenštajnu in Novem dvoru« (*von vnd zu Waldtegg, freyherrn vnd freyin auf Weimbichl, Erckhen- vnd Weixlstain*). Obenem jim je izboljšal tudi rodbinski grb.

Dvorec Grič pri Mirni po Valvasorju
(I. V. Valvasor, *Topographia Ducatus Carnioliae modernae*, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1995, slika 74)

Rodovnik bratov Franca Sigmunda in Adama Sajfrida baronov Zetschkerjev z začetka 18. stoletja
(ARS, SI AS 1075/269)

1676 december 14., Passau
Orig. perg. (25,5 x 31,5 cm), libel (14 listov), platnice v rdečem žametu s štirimi rdečimi platnenimi trakovi, barvni grb, nemščina, okrogel viseči pečat cesarja Leopolda I., pritrjen z zlato pleteno svileni vrstico (odpadel), signatura: ARS, SI AS 1064/118

Kvadriran ščit s srčnim ščitom; 1. in 4. v zlatem polju zelen trohrib, na katerem stoji sova v naravnih barvah z zeleno oljčno vejico v krempljih in zlato šestkrako zvezdo vrh glave; 2. in 3. dvakrat deljen ščit, zgoraj srebrn, v sredini moder s tremi zlatimi šestkrakimi zvezdami, spodaj rdeč. V zlatem srčnem ščitu dvoglavi črni orel z zlato krono in razprostrtimi krili. Nad ščitom trije kronani turnirski šlemi z modro-zlatim pregrinjalom. Iz srednje krone raste zelen trohrib, na katerem stoji enak črn orel, kakor v ščitu iz desne in leve krone prav tako rasteta zelena trohriba, na katerih stojita druga proti drugi obrnjeni sovi z oljčno vejico v krempljih in zlato šestkrako zvezdo na glavi.